

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

Provincie Limburg
t.a.v. Gedeputeerde Staten
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

WWW.GEMEENTEMAASRICHT.NL

ONDERWERP

Aanbieding Strategische analyse bestuurskracht
Maastricht en vaststelling zaaknummer SAS-
2017-01278

BEHANDELD DOOR

R (Rhea) Reints

E-MAILADRES

rhea.reints@maastricht.nl

DATUM

02 oktober 2017

VERZONDEN 03 OKT. 2017

DOORKIESNUMMER

043 - 350 4368

FAXNUMMER

BIJLAGEN

2

ONZE REFERENTIE

2017. 31330

UW REFERENTIE

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

Hierbij bieden wij u het BMC rapport "Een sterke stad in een sterke regio" en de kopnotie "Verbindend Vooruit" aan. Het college ziet deze analyse naar de bestuurskracht van Maastricht en de strategische analyse naar samenwerking als een tussenstap in het ingezette traject tot versterking van de bestuurskracht in Zuid-Limburg en Maastricht-Heuvelland. Wij danken de Provincie Limburg voor de financiële bijdrage aan deze strategische analyse.

Samenvatting

BMC beoordeelt de bestuurskracht van de stad als goed. De financiën in het sociaal domein vormen een risico, maar daar is de stad zich van bewust en hier worden ook acties op ondernomen. De bestuurlijke en ambtelijke organisatie kunnen integraler werken voor een beter resultaat. De aanpak van de omgevingsvisie wordt hier als voorbeeld genoemd. De samenwerking binnen de Tripool en Maastricht-Heuvelland verloopt op operationeel niveau steeds beter, Maastricht moet daarbij gaan letten op de vergoeding die de stad vraagt voor zijn dienstverlening. Op strategisch niveau valt er nog een wereld te winnen en moeten de steden functies en taken gaan verdelen in plaats van allemaal hetzelfde doen. Want Zuid-Limburg zal echt aan concurrentiekracht moeten winnen om zijn economie en vooral het welzijn voor zijn burgers in stand te houden. Herindelingen worden in het rapport niet als wondermiddel gepresenteerd, Maastricht moet zich daarin welwillend opstellen als het initiatief door anderen wordt genomen.

Het college van B&W herkent in grote lijnen de bevindingen en onderneemt ook acties op het gebied van integraal werken, het herijken van omgevings- en stadsvisie, de betaalbaarheid van het sociaal domein en de kostendekkendheid van de regionale dienstverlening. Wat betreft de regionale samenwerking is de 'sense of urgency' glashelder. Ook Maastricht kampt met een structurele trek naar de Randstad (voorlopig gecompenseerd door de groei van buitenlandse studenten en expats), wat in een periode van krapte op de arbeidsmarkt uiteindelijk leidt tot een vertrek van bedrijven en banen. De stad is te klein om te concurreren met de groeiende metropolen op het gebied van carrièrekansen, internationale verbindingen en cultuur – en sportvoorzieningen. Om een vuist te kunnen maken in deze 'battle for the brains' zullen de steden in Zuid-Limburg, en van daaruit de Euregio, op strategisch niveau écht moeten gaan samenwerken. Stuk voor stuk gaan toeleggen op een beperkt aantal functies en taken, en de onderlinge verbindingen fysiek en mentaal optimaliseren, zodat de optelsom concurreert met de grote steden om ons heen. Specialiseren en excelleren vanuit een krachtige identiteit, met een regie vanuit een strategische samenwerking. Samenwerken aan de prestatie en de reputatie van de regio is het enige antwoord op de dreiging die BMC omschrijft als de

DATUM
26 september 2017

trend waarbij sterke regio's alleen maar sterker worden ten koste van zwakke regio's, die alleen maar zwakker worden.

Aanleiding

Op 4 juni vorig jaar ontving de stad, net als de overige regiogemeenten, van de gemeenten Meerssen en Valkenburg aan de Geul het verzoek om met hen een gezamenlijke verkenning uit te voeren naar het bestuurlijke landschap in de toekomst. Begin dit jaar heeft dit geleid tot het besluit om ieder een eigen sterkte / zwakte analyse uit te laten voeren. Het belang voor Maastricht is om pro-actief betrokken te blijven bij de bestuurlijke ontwikkelingen in Maastricht-Heuvelland en Zuid-Limburg.

Tevens zijn er het afgelopen jaar diverse rapporten verschenen over de noodzaak van krachtige regio's en de noodzaak van bestuurlijke samenwerking daarvoor. Enkele voorbeelden zijn, Regionaal Samenwerken, leren van praktijken (SER), Regionaal Economische groei in Nederland (PBL, 2017), Laat stad en regio bruisen (MKB, VNO NCW, IPO, G32, VNG), Maak Verschil (studiegroep Openbaar Bestuur) en Op weg naar meervoudige democratie (commissie toekomst lokaal bestuur). De rapporten geven allemaal aan dat het belang van de stedelijke regio's groeit. De stedelijke regio biedt volop kansen om de Nederlandse (kennis)economie naar een hoger plan te tillen, concurrerend te blijven en perspectief te bieden aan mensen. Maar dit kan alleen onder bepaalde voorwaarden en vraagt om meer en andere samenwerking en afstemming van beleid.

De Studiegroep Openbaar Bestuur roept op om op regionaal niveau gezamenlijk met betrokken partijen in de regio een (sociaal) economische agenda op te stellen³. Het rapport Maak Verschil van de Studiegroep Openbaar Bestuur pleit voor meer differentiatie en minder vrijblijvendheid in bestuurlijke samenwerking. Het biedt regio's de benodigde legitimatie voor regionale samenwerking en om te komen tot een eigen integrale regionale agenda. De centrale uitdaging voor gemeenten is volgens de Studiegroep om "bestaande of nieuwe regionale samenwerking te voorzien van een economisch regionaalbestuurlijk programma met intensieve betrokkenheid van provincie, rijk, waterschappen, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties".

En ook het SER rapport geeft aan dat een gezamenlijke sociaaleconomische agenda van de betrokken partijen in de regio een belangrijk samenbindend element is. "Als kennis en inzichten worden uit gewisseld en samen naar oplossingen gezocht wordt, is de kans groter dat er gekozen wordt voor oplossingen die op verschillende beleidsterreinen vooruitgang bieden. Zo kan het versterken van economische groei en het zorgen dat zoveel mogelijk mensen meedoen en meeprofiteren hand in hand gaan. Het schaalniveau van de arbeidsmarktregio's biedt hiervoor goede aanknopingspunten."

De BMC analyse en een korte reactie van het college

Van maart tot juli heeft BMC de bestuurskracht van de stad en de kracht van de regionale samenwerking geanalyseerd. De raad heeft hierover op 29 mei tijdens een werkbijeenkomst kunnen meepraten. Inmiddels zijn alle rapporten opgeleverd en heeft het college hier kennis van genomen. Het rapport "Een sterke stad in een sterke regio" geeft de stad 3 aandachtspunten mee en wijst 1 knelpunt aan. In de kopnotitie "Verbindend Vooruit" heeft BMC het advies ten aanzien van een krachtig Zuid-Limburg verder uitgewerkt in te ondernemen stappen.

Wij gaan kort in op de geformuleerde adviezen. Voor inhoudelijke vragen over de rapporten verwijzen wij u naar de projectleider van BMC, Roel Wever. Voor een nadere toelichting op het collegestandpunt gaan wij graag hierover met u in gesprek.

DATUM
26 september 2017

Adviezen uit "Een sterke stad in een sterke regio"

Aandachtspunt 1 *Het sociaal domein: de effectiviteit van het beleid en de financiën is kwetsbaar. De opgave is groot en keuzes zijn nodig.*

Het sociaal domein heeft de aandacht van het college en raad. Het aandachtspunt van BMC doet ook geen afbreuk aan de inspanning die is geleverd en de vele behaalde resultaten de afgelopen jaren. Ten aanzien van de effectiviteit van beleid wordt (ook landelijk) nagedacht over het beter meten van bereikte effecten. We meten als gemeente onze resultaten - door het formuleren van SMART doelen en tussentijdse evaluaties - maar het meten van effecten blijft vanwege het niet kunnen aantonen van causale verbanden lastig. Verder wordt middels de draaiknoppen Sociaal Domein gestuurd op het beheersbaar houden van de kosten en het realiseren van de noodzakelijke transitie en transformatie in het door het Rijk beschikbaar gestelde budget. Tevens is Maastricht met enkele steden een lobby gestart om het Rijk te bewegen een transformatiefonds in te stellen om tekortgemeenten, voor wie de bezuiniging sneller gaat dan dat zij kunnen transformeren, meer tijd te geven om de transformatie te realiseren.

Aandachtspunt 2 *De stadsvisie uit 2008 is grotendeels gerealiseerd, onder meer wat betreft de stedelijke ontwikkeling. Wat zijn de ambities voor de komende jaren, voor de (middel)lange termijn? Hoe te komen tot een ontwikkelagenda voor de komende jaren, gedragen door inwoners, bedrijven en organisaties?*

De gemeente kent vele strategische visies en ontwikkelingen waar nu nog uitvoering aan wordt gegeven. Toch blijkt uit de gesprekken dat de externe partijen behoeften hebben aan een nieuwe duidelijke stip op de horizon op basis waarvan zij met de gemeente aan de slag kunnen. Ook voor de implementatie van de omgevingsvisie (1-1-2019) wordt een nieuwe gemeentebrede visie verlangd. Duidelijk moet zijn hoe de leefomgeving (in de breedste zin van het woord) er in 2030 uit moet zien volgens de stad. De landelijke ontwikkelingen op het gebied van stedelijke regio's die een steeds krachtigere positie worden toebedeeld en die de grote strategische vraagstukken in samenhang kunnen aanpakken dienen te worden meegenomen in de op te stellen visie. Het college is van mening dat deze visie na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 door een nieuw college en nieuwe raad dient te worden opgepakt.

Aandachtspunt 3 *De regiogemeenten laten Maastricht veel werk doen. De vraag rijst: zijn de dienstverleningsovereenkomsten en samenwerkingsafspraken kostendekkend?*

BMC heeft aangegeven dat het niet kostendekkend zijn van de DVO's in gesprekken met regiogemeenten naar voren is gekomen. De adviseurs hebben zelf geen DVO's nagerekend. Vanwege de vertrouwelijkheid van de gesprekken is ook niet aangegeven welke gemeenten dit onderwerp hebben benoemd. De DVO's zullen door ons nagerekend worden om de vraag over kostendekkendheid te kunnen beantwoorden. Indien overeenkomsten niet kostendekkend zijn rijst de vraag wat het college cq. de raad hier mee wil doen. Het college wenst dit af te wegen tegen de verdere ontwikkelingen op het gebied van samenwerking / herindeling in de regio en hiervoor zullen wij dan ook de rapporten en conclusies van Meerssen en Valkenburg aan de Geul afwachten.

Knelpunt *De regio Zuid-Limburg laat kansen liggen. De steden zijn onvoldoende succesvol en eensgezind in het samenwerken om de aantrekkelijkheid van Zuid-Limburg als vestigingslocatie en woongebied verder te ontwikkelen. Het verbinden van de sociale en economische agenda met de steden en het ommeland op Zuid-Limburgse schaal is de sleutel voor een vitale regio, nu en in de toekomst.*

De steden zijn eind 2015 een traject gestart om te komen tot een gezamenlijke visie en speerpunten. Door verschillende inzichten is de gezamenlijke visie er niet gekomen. Wel zijn (naast lopende projecten) 7 speerpunten benoemd, waarop extra ingezet zou worden om bepaalde zaken nog deze collegeperiode af te ronden. Er wordt onderschreven dat een regionale sociaal economische agenda

DATUM
26 september 2017

kan bijdragen aan een vitale regio, zoals het POL bijdraagt aan regionale ruimtelijk (economische) ontwikkelingen.

Adviezen uit "Verbindend Vooruit"

De notitie "Verbindend Vooruit" biedt de stad verdere handvatten voor de doorontwikkeling van de regionale samenwerking op de schaal van Maastricht-Heuvelland en Maastricht-Zuid-Limburg. De gemeente Maastricht vindt het van belang dat de uitkomsten van de Maastrichtse analyse worden gezien in het bredere perspectief van de onderzoeken van de gemeenten Meerssen en Valkenburg aan de Geul. Ten aanzien van de samenwerking met de Heuvelland gemeenten wordt daarom vooralsnog ingezet op het continueren van de huidige samenwerking. De burgemeesters van de steden zijn inmiddels in gesprek om op basis van de BMC analyse samen in te zetten op een versterking van de Zuid-Limburgse strategische bestuurskracht. Ook gedeputeerde Koopmans is betrokken bij deze gesprekken. Uitgangspunt zijn de vervolgstappen, zoals deze door BMC zijn geadviseerd. Oftewel, gezamenlijk komen tot een integrale visie op de domeinen economie-arbeidsmarkt-onderwijs, zodat er uiterlijk 1 januari 2019 een vernieuwde samenwerking is die ondernemers en (onderwijs)instellingen ruimte geeft voor het creëren van banen en economische groei. Bij het komen tot een gezamenlijke visie, en te beginnen het onderzoeken van de meerwaarde, is het van belang dat lopende trajecten niet vertraagd worden door dit nieuwe proces en er gebruik wordt gemaakt van bestaande gegevens, afspraken en ervaringen en we zorgvuldig omgaan met onze stakeholders.

Ook bij de concretisering van de vervolgstappen in de samenwerking tussen de steden wordt gedeputeerde Koopmans betrokken.

Subsidievaststelling zaaknummer SAS-2017-01278

BMC heeft de analyse conform de aanvraag afgerond voor 1 juli en binnen het overeengekomen budget van € 74.970 excl. BTW. Wij verzoeken u dan ook de subsidie vast te stellen op € 37.485,00.

Wij danken u voor uw inzet ten aanzien van de bestuurlijke ontwikkelingen in Zuid-Limburg en vertrouwen op een constructieve samenwerking in de toekomst.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Maastricht,

de secretaris,

de burgemeester,